

СЕКЦІЯ ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

УДК 339.922(8)(043)

Булатова О.В., к.е.н., професор

ЗАЛУЧЕННЯ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ ДО ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Розвиток регіональної інтеграції, до якої залучаються країни, що розвиваються, має певні регіональні відмінності. Інтеграційні процеси в Латинській Америці і Карибському басейні почалися більше сорока років тому. Останнім часом спостерігається активізація інтеграційних процесів між країнами даного регіону, чому сприяло зростання рівня економічного розвитку країн і посилення інтеграції на інших континентах. Питома вага країн регіону у світовому ВВП складає понад 15%, однак обсяги товарного експорту становить всього 5,8% [2]. Ключовими особливостями латиноамериканського середовища розвитку інтеграційних процесів стали: наявність декількох інтеграційних блоків; майже всі країни мають безпосередній вихід до моря; багато є острівних країн; невелика різниця в основних мовах; більшість країн знаходяться в теплому кліматі; географічне сусідство з могутньою країною світу США; порівняно мала щільність населення.

Таблиця 1

Окремі показники розвитку країн Латинської Америки в світовому господарстві

Регіон	ВВП		ВВП на душу населення, дол.	Експорт		Населення	
	Всього, млн.дол	Питома вага у світовому ВВП,%		Всього, млн.дол	Питома вага у світовому експорті,%	Всього, млн.осіб	Питома вага у населенні світу,%
Карибський регіон	Н.д.	-	Н.д.	25,1	0,2	36,9	0,5
Центральна Америка	1175,6	1,9	7541	329,1	2,2	155,9	2,3
Південна Америка	3613,0	5,7	9209	518,4	3,4	392,3	5,7
Всього по регіональній групі	4905,5	7,8	5845	872,6	5,8	585,1	8,5
Світове господарство	63150,6	100,0	9275	15174,4	100,0	6895,9	100,0

Розраховано автором[2]

Першим інтеграційним об'єднанням, що було створено в регіоні стала Латиноамериканська зона вільної торгівлі (Latin America Free Trade Agreement – LAFTA), яку утворили 11 країн регіону: Аргентина, Бразилія, Болівія, Венесуела, Еквадор, Колумбія, Мексика, Парагвай, Перу, Чилі, Уругвай, що узгодили систему торговельних преференцій, більшість яких стосувалась товарів, які не підпадали під взаємний експорт. У 1980 році об'єднання було перейменовано в Латиноамериканську асоціацію інтеграції (LAIA), в рамках якої діють торговельні преференції (по деяким товарам вони досягають 100%).

Найбільш розвиненим інтеграційним угрупованням в регіоні є MERCOSUR (Mercado Comun del Sur) – спільний ринок країн південного конусу, створений в 1991 р. Бразилією, Аргентиною, Уругваєм, Парагваєм, і до якого у 2006 році приєдналась Венесуела. Угодою про створення MERCOSUR передбачалися: скасування всіх мит і тарифних обмежень у взаємній торгівлі між країнами, тобто створення зони вільної

торгівлі в субрегіоні; вільний рух капіталів і робочої сили; впровадження єдиного зовнішнього тарифу і утворення митного союзу; координація політики в області промисловості, сільського господарства і у валютно-фінансовій сфері; уніфіковані правила функціонування вільних промислових зон; єдиний порядок походження товарів.

В рамках ринку MERCOSUR виробляється 79,7% сукупного регіонального ВВП, зосереджено 46,9% всього населення Латинської Америки. Асоційованими членами об'єднання є також Чилі (з 1996р.), Болівія (з 1997р.), Перу (з 2003р.), Колумбія та Еквадор (з 2004р.). Метою розвитку інтеграційного об'єднання є створення спільного ринку через ліквідацію мит та гармонізації нетарифних обмежень, встановлення єдиного розміру тарифу по відношенню до інших країн, що не входять до об'єднання, лібералізація торгівлі послугами, інвестицій, координація макроекономічної політики тощо. До кінця 1990-х рр. зона вільної торгівлі в рамках MERCOSUR наблизилася до митного союзу (єдиний зовнішній тариф був встановлений для 85% товарів), однак певні неузгодженості щодо нетарифних обмежень вирішити не вдалось. Станом на початок 2012 року обговорюється питання встановлення тарифу на імпорт на позаблокову торгівлю до 20% (з деякими винятками) на 200 продуктів для захисту місцевої промисловості [1]. Оскільки MERCOSUR відноситься до митного союзу, то його функціонування вимагало створення відповідних наднаціональних інституцій, основною з яких виступає політичний орган – Рада Спільного ринку, відповідно, виконавчим – Група Спільного ринку, під керівництвом якої функціонують 11 робочих груп (з промисловості, сільського господарства, фінансів, зв'язку, транспорту та інфраструктури, екології, енергетики, з питань праці, охорони здоров'я та ін.).

Однак розвиток інтеграційних процесів в рамках MERCOSUR, досить активний у 1990-х роках, в теперішній час уповільнився. Кризові явища в економіках її основних членів – в Аргентині та Бразилії, які відбулися на початку 2000-х років, призвели до перегляду мит у взаємній торгівлі. Стримують розвиток інтеграційної взаємодії і нерозвиненість транспортної інфраструктури, існуючі проблеми у сфері валютного регулювання, оподаткування трудового законодавства – в соціальній сфері. Напруга у політичних відносинах посилила протиріччя між членами інтеграційного об'єднання не тільки в торговельній сфері, що негативно вплинуло на прогрес інтеграції в регіоні.

Окрім MERCOSUR, вагоме місце серед регіональних інтеграційних проєктів в Латинській Америці займають ще 3 неповних митних союзи – Андське співтовариство (Andean Community, ANCOM), Карибське співтовариство (Caribbean Community, CARICOM) і Центральноамериканський спільний ринок (Central American Common Market, CACM), які також прагнуть створити спільний ринок. До складу Андського співтовариства входять Болівія, Колумбія, Перу і Еквадор. Об'єднання країн передбачає поступово трансформувати цю організацію в систему Андської інтеграції. Митним союзом по суті є і CARICOM, що об'єднує п'ятнадцять острівних держави – Багамські острови, Барбадос, Домініка, Гренада, Гаїті, Тринідад, Тобаго, Ямайка та ін. Перспективні плани розвитку інтеграційного об'єднання передбачають вільне переміщення в регіоні товарів і капіталу, розробку єдиних тарифів, перегляд правил визначення походження товарів, гармонізацію інвестиційних правил, координацію політики розвитку торгівлі та бізнесу, координацію фінансової політики і створення кредитно-грошового союзу. Подібні плани розробляються і в об'єднанні Центральноамериканського спільного ринку (Central American Common Market, CACM), до якого входять Гватемала, Гондурас, Коста-Ріка, Нікарагуа, Сальвадор. В рамках цього блоку країн сформована зона вільної торгівлі, передбачається ліквідація мит усередині блоку і введення обмежуючих митних тарифів відносно третіх країн, проте певні політичні і соціальні проблеми в цих країнах не дозволили їм досягти таких успіхів в інтеграції, як в MERCOSUR.

Регіональні зв'язки, що поширюються між країнами, що розвиваються, сприяють їхній інтеграції до світових глобальних ринків. Тому регіональні угоди між цими країнами

стали важливою складовою їх економічної політики протягом останніх 30 років. Регіональні угоди, які приймають країни, що розвиваються, розглядаються ними як своєрідний трамплін для розвитку міжнародної конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації.

Література

1. Nejamkis Mercosur welcomes Venezuela, suspends Paraguay [Electronic resource] / G. Nejamkis and A. Mendoza, Argentina, 2012. – URL:

<http://www.reuters.com/article/2012/06/30/us-mercosur-idUSBRE85S1JT20120630>

2. Handbook of statistics 2011. – New York and Geneva: United Nations Publication, 2011. – 513p.

УДК 338.45.01 (477)(043)

Балабанова Н.В., к.н. з держ. упр., доцент

ПРІОРИТЕТИ ПОЛІТИКИ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ В ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Актуалізація проблеми імпортозаміщення в Україні обумовлена як високим рівнем дефіциту зовнішньоторговельного балансу, так і сповільненням динаміки експорту в період економічної кризи. Дефіцит у зовнішній торгівлі товарами в Україні, що спостерігається з 2005 року (1,85 млрд.дол.США) протягом останніх шести років має тенденцію до постійного збільшення (14,22 млрд.дол.США у 2011 р.).

Високі показники відкритості національної економіки закріплюють проблему насичення внутрішнього ринку за рахунок відповідного збільшення обсягів внутрішнього виробництва на основі розвитку імпортозамінної продукції, що призводить до формування високої залежності внутрішнього ринку від імпорту, а також до необхідності нарощування експорту з метою покриття дефіциту рахунку поточних операцій платіжного балансу.

Відповідно важливим завданням є зниження імпортозалежності товарних ринків, створення умов для зниження залежності від кон'юнктури зовнішніх ринків, забезпечення позитивного впливу імпорту на виробництво, зміцнення на цій основі конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Ключовими критеріями визначення пріоритетних напрямів імпортозаміщення мають стати відповідність імпортозаміщуючих товарів світовому техніко-економічному рівню аналогічних товарів, ступінь використання місцевих ресурсів і конкурентних переваг, перспектива опанування внутрішнього ринку, створення додаткових робочих місць та ефект в суміжних галузях.

Галузеві пріоритети імпортозаміщення можна класифікувати по трьох напрямках: заміна імпортованих ресурсів, насамперед енергетичних; заміна імпорту товарів широкого вжитку; заміна імпорту товарів виробничого призначення. Кожен з напрямків має особливості, що залежать від наявності власних ресурсів і можливостей, швидкості обігу оборотних фондів, потреби в інвестиціях і терміну окупності проектів[1].

До пріоритетів політики імпортозаміщення у промисловості можна віднести наступне[1,2]:

- захист вітчизняного ринку від нерівноправної конкуренції та неякісного імпорту, який загрожує економічній та екологічній безпеці держави, а також обмеження імпорту продукції, яка може виготовлятися в Україні, шляхом застосування спеціальних заходів відповідно до міжнародних договорів, угод і правил СОТ (антидемпінгові та компенсаційні заходи, гармонізація технічних стандартів, субсидії);

- стимулювання технологічного імпорту, передусім машин і обладнання, обмеження припливу морально застарілих технологій, активізація залучення іноземних інвестицій у вигляді нових технологій та інноваційного менеджменту;